

1260. Hermannus frater Comitis Pouse de genere Hermann prist. (Fej. IV. 3. 20.)
 1260. Peder Caluus prist. Regalis (Wenzel XI. 472.)
 1260. Graba prist. (Wenzel XI. 472.)
 1260. Zaloca prist. Regalis. (Wenzel XI. 472.)
 1260. Kuca prist. Regalis. (Wenzel XI. 472.)
 1261. Vduornicus de villa Barathy prist. Emerici Palat. (Fej. IV.3. 56.)
 1264. Dyonisysus Comes filius Merchi prist. (Fej. IX. I. 548.)
 1266. Ladislaus prist. regis. (Fej. IX. 6. 139.)
 1268. Verunt filius Verunt de Reget pristaldus (Fej. VII. 5. 348.)
 1268. Theodorus filius Theodori prist. regis. (Fej. VII. 5. 351.)
 1269. Oliuer filius Ladislai de Gerse prist. (Fej. VII. 5. 349.)
 1274. Mathias prist, seu homo regius (Fej. VIII. 2. 35.)
 1275. Radozlaus filius Com. Jakou de Brebirio prist. (Fejér V. 2. 291.)

E sorozat is azt mutatja, hogy a pristaldusi hivatalkör a XIII-ik század vége felé már enyésző félben van. Már 1285-ben előfordúl az oklevelekben a procurator. (Fej. V. 3. 300.) Sőt emél még régibb korban is: 1228-ban, II. András király alatt ugyanegy adomány-levélben találunk *procurator*-t és a beigtatásra *pristaldus*-t. (Fej. III. 2. 134.) Mindezek mellett mégis figyelemreméltó és talán bővebb nyomozást érdemelne azon körülmény, hogy már 1332-ben peres tárgyban »*notarius*« címzetű egyén szerepel. (Lásd Fejér. VIII. 5. 237.) Azonban itt nekem a pristaldusok névsorának közlése lévén kitűzött célom; a fentebbi vélemények taglalását és kifejtését szakavatottabbak nyomozásaira hagyom

NAGY ALADÁR.

A KALANDOSOK TÖRTÉNETÉHEZ.

A »Századok« januáriusi füzete érdekes közleményt tartalmaz, mely a »kalandos testületek«-ről közrebocsátott adatokat állítja össze. E szerint a legrégebb nyomokra Erdélyben, 1372-ben találunk.

A Magyar Nemzeti Múzeum kézirat gyűjteményében egy 1340. október 21-én kelt eredeti oklevél őriztetik, melylyel Chanadinus esztergomi érsek a Liptó-megyei lelkészek által alakított kalandos egyesületet ¹⁾ megerősíti és azt kiváltságokkal ruházza föl. Ugyanis az egyesület tagjainak, kik az évenkint kétszer tartatni szokott összejövetel al-

¹⁾ »Universitas plebanorum, ecclesiarum rectores de Lyphthow, . . in unum convenissent, et ea que salutis sunt pertractassent, et inter eos quandam confraternitatem vulgariter *Kalandus* nominatam . . . ordinassent.«

kalmával meggyónnak, az isteni tiszteletben részt vesznek és alamizsnát osztanak, negyvennapig bűcsút engedélyez; továbbá fölhatalmazza őket, hogy az egyházi javak bitorlóiit egyházi büntetésekkel sújthassák.

Mi volt ezen egyesületnek tulajdonképeni célja, azt az oklevél világosan nem mondja. Valószínűleg semmi más, mint közös ájtatossági gyakorlatok és kölcsönös támogatás.

A mi az 1526-ik évi kalandos szövetséget illeti, mely a rákosi országgyűlésen Verbőczyt megbuktatta, Burgio pápai nuntius jelentéséből tudjuk ugyan, hogy annak tagjai Kecskeméten tartották első összeüveteleiket; de ezen körül mény alig engedi meg, hogy ama szövetségget, mely tagjait és céljait tekintve országos volt, »kecskeméti kalandos társulat«-nak nevezzük.

De mindazáltal, ha ezt Kecskemét városa érdemes történetírójának meg is bocsátjuk, lehozásaival a megengedett határokon nagyon is túl lép, midőn írja, hogy »Kecskemét egész külső polgársága, mint a társulat külső tagjai, csatlakozott a szövetséghez« és hogy az utolsó rákosi országgyűlésen a »kecskeméti kalandos szövetség, s közte Kecskemét város polgárai szereplettek«. ¹⁾ A történetírónak nemcsak a nagy szevedélyektől, hanem az apró hiúságoktól is mentnek kell lenni! F. V.

BEZEGH GÁBOR SÍRIRATÁHOZ.

A »Századok« 1876. évi folyama füzetének 258. lapján Bezegh Gábor síriratához tartozó latin verseket olvasván, láttam, hogy azoknak, amint ott következnek egymás után, értelmök nincs; de észrevevén, hogy az első 5 vers hexameter, a többi 5 pedig pentameter, minden hexameterhez a neki megfelelő pentametert csatoltam, s így meg lett a kellő értelem:

Invicta dum strictum vibrat Pannonia ferrum,

Et spectat propios, Austriacosque rogos:

Adsvetus pacis studiis, en bella tubasque

Insequeris Gabriel, luxque decusque Bezegh.

Lux victor stetit, haud recubat sub pulvere victus,

Non eadem cippi et mortis arena fuit.

Istri prima dedit pronas in fata cupressos

Insula, sed patrium vendicat ossa solum.

Stemma: Jovis volucris ternas gerit ore sagittas.

Impavidae hinc mentis crede fuisse virum.

KAPRONCZAY EDE.

¹⁾ I. 185, 188. II.